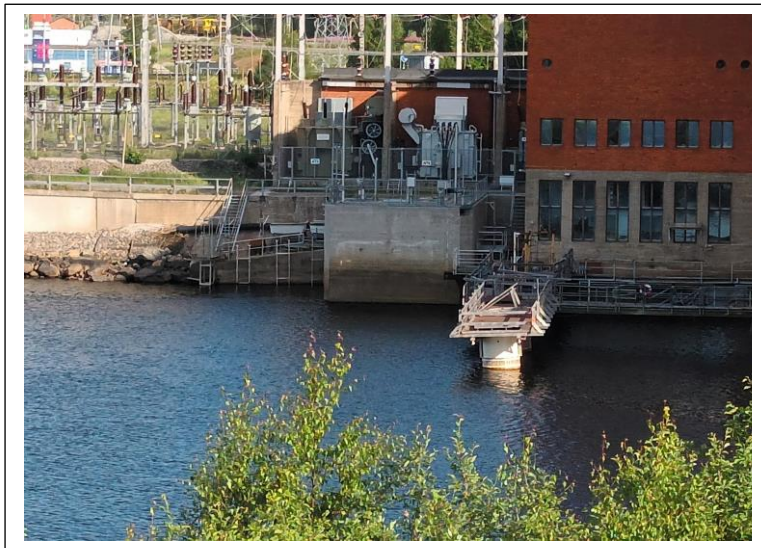

**PALUU
RAPORTTI
ISOHAARAN KALATEIDEN TOIMINNAN SEURANNASTA
SEKÄ
VAELLUSKALOJEN YLISIIRROISTA KEMI- JA OUNASJOKEEN
VUONNA 2022**

Isohaaran voimalaitokset kesällä 2022

Isohaaran kalatie 05.07.2022 03.50.37

TAVOITTEENA VAELLUSKALOJEN LUONTAINEN LISÄÄNTYMINEN

*LUOTTAMUKSELLA JA REILUIN KEINON
VAELLUSKALOJEN PALAUTTAMINEN KEMI – OUNASJOKEEN*

Sisällysluettelo

Taustaa	3
Hankkeen hallinnointi	3
Hankkeen tavoitteet	3
Hankkeen käytännön toteutusperiaatteet	3
Kalojen kuljetukset ja varastointi	3
Hankkeen rahaliikenteen ja kirjanpidon toteutuminen	4
KALATIESEURANTA	
Vuoden 2022 toiminnan edistyminen	4
KALATEIDEN TOIMINNAN SEURANTA	
Vallitunsaaren kalatie	5
Isohaaran kalatie	5
Hankkeen tautitarkkailun toteutusperiaatteet	5
Näytekalan keräys	6
Kalateistä pyydetyt ja nousseet kalat	6
YLISIIRTOJEN TOTEUTUS	6
Kemi/Ounasjoen vuoden 2022 ylisiirtokohteet	7
HANKKEEN HYVÄKSYTYT KUSTANNUKSET	11
Rahoitus	11
HANKKEEN TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET	11
Rahoitus	11
YHTEENVETO	12
JATKOTOIMENPIDE-EHDOTUKSET	13

VUODEN 2022 YLISIIRTOHANKE

Taustaa

Lohien ylisiirrot Kemijokisuusta Ounas- ja Kemijoen vapaana virtaaville jokiosuuksille käynnistettiin vuonna 2009. Vuonna 2021 lohien nousuaikana Vallitunsaaren kalateistä nousseista lohista n. 93 % muodostui rasvaevällisistä villeihin kaloihin verrattavista lohista.

Hankkeen tavoite oli siirtää mahdollisimman monta Isohaaran kalateiltä sekä nuottaamalla pyydettyä emolohta ja taimenta Kemijoen sekä Ounasjoen vapaana virtaaville jokiosuuksille.

Hankkeen hallinnointi ja toteutus: Kemi-/Ounasjokivarren kuntien ja kalastusalueiden muodostama yhdistys Lohijokiitiimi ry.

Yhteistyö: Lapin Ely-keskus, PVO-Vesivoima Oy, vesialueiden osakaskunnat, Lapin liiton yhteistyöryhmän edustaja. Länsi-Lapin ammatti-instituutti.

HANKKEEN HALLINNOINTI

Hankkeen vastuullisena toteuttajana toimi Lohijokiitiimi ry.

Hankkeelle ei perustettu erillistä ohjausryhmää. Ohjausryhmän tehtävistä vastasi yhdistyksen hallitus.

HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen tavoitteena oli siirtää Kemijokisuusta vuoden 2022 aikana mahdollisimman monta sukukypsää vaelluskalaa (lohia ja taimenia) (Ely-keskuksen pyyntipäätöksen ohjaamana) Kemi- ja Ounasjoen vapaana virtaaville jokiosuuksille. Näin vahvistetaan ko. alueiden luontaista poikastuotantoa sille tasolle, että syntyneet poikaset muodostavat riittävän suuria populaatioita indikaattoreiksi eri tutkimustoiminnoille.

HANKKEEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUSPERIAATTEET

- Kalojen kuljetuksen toteutti siirtoluvan haltija Lohijokiitiimi ry.
- Siirrettävät kalat pyydystettiin Keminmaan uudelta ja vanhalta kalatieltä koko nousukauden ajan. Isohaaran patoaltaalle kalateistä kaloja päästettiin 504 kpl. Myöhemmin syksyllä käynnistettiin ylisiirtokalojen pyynti nuottaamalla (elokuun 15 pv – syyskuun ajan) Isohaaran vanhalta voimalalta.
- Kuljetusvetenä käytettiin Isohaaran patoaltaan ja Keminmaan veden ”kraana” vettä.
- Virkaeläinlääkärin silmämääräisen tarkastuksen kaloille suoritti Meri-Lapin ympäristöpalveluiden virkaeläinlääkäri Tervolassa.

Kalojen kuljetukset ja varastointi

- Kalat kuljetettiin yhdellä trailerilla varustetulla pakettiautolla kuljetussäiliöissä istutuskohteisiin.
- Kuljetussäiliöinä käytettiin n.1,3 m³ kuljetussäiliötä, jolloin kalojen kuljetuskapasiteetiksi muodostui, riippuen veden lämpötilasta ja kalojen kokoluokasta, n. 30 kalaan istutuserää kohden.
- Kaikki siirtokalat (MT / ML) istutettiin Yli-Kemi- ja Ounasjoen pääuomaan.

Hankkeen rahaliikenteen ja kirjanpidon toteutuminen

Hankkeen rahaliikenteen sekä kirjanpidon hoidosta vastasi Lohijokitiimi ry.

KALATIESEURANTA

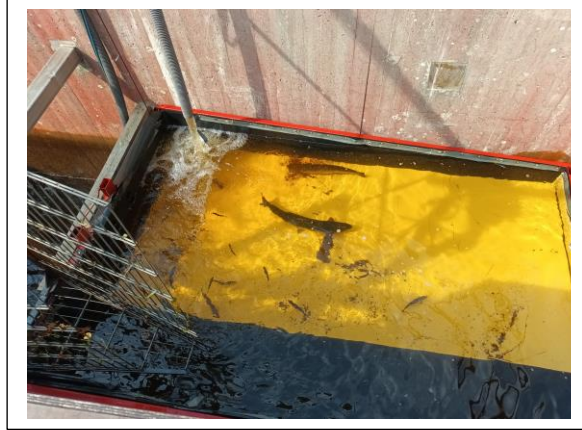
Vuoden 2022 toiminnan edistyminen

- Kalateiden laskureiden asennus ja kalateiden avaus. Isohaaran kalatie avattiin 10.6. ja Vallitunsaaren kalatie 13.6.
- Vallitunsaaren kalatien lisävesipumpun asennus 16.6.
- Isohaaran kalatien huolto 17.6. kalatie suljettuna n. 1h. Vallitunsaaren kalatien huolto kalatie suljettuna n. 2 h.
- Näytekalanpyynti käynnistettiin 20.6.Vallitunsaaren kalatiestä, kalatie suljettuna n. 4 h.
- Isohaaran kalatien pyynti keskeytettiin 21.6.
- Isohaaran ja Vallitunsaaren pyynti päälle 27.6.
- Vallitunsaaren kalatien pyyntilaitteen vinssin asennus kalatie pyynti pois 4 h.
- 4.7.aloitettiin näytekalojen pyynti.
- 6.7 näytekalan pyyntiä.
- Ilkivaltaa pyyntilaitte koettu 11.7.
- 13.7. Isohaaran kalatien pyyntilaitteen nielun viritystä, rokastajien tarkkailua.
- 14.7. kalatautinäytteiden otto 3 ml + 1 mt.
- 15.7. Isohaaran pyyntilaitteen korjaus (muovit).
- 22.7. Vallitunsaaren kalatien pyyntilaitteen pumpun asennus.
- 26.7. ylisiirtoa
- Vallitunsaaren lisävesipumppu (pienempi) ”tiltissä” käynnistyi vaikeuksista.
- 5.8. ylisiirtoa
- 8.8. Vallitunsaaren kalalaskurin led-lamppu vaihdettu. (kalatie kiinni 6h)
- 15.8. Nuottauksen valmistelua
- 16.8. ylisiirtoa.
- 17.8 PVO Vesivoima Oy:n toivomuksesta poistettiin Vallitunsaaren kalatien virranohjain käytöstä, syy haattasi nahkiaisen pyyntiä?
- 18.8. ylisiirtoa.
- 20.8. ylisiirtoa.
- 27.8. Vallitunsaaren pyyntilaitteen korjausta, sihti ylös klo: 14:00
- 29.8. Vallitunsaaren pyyntilaitteen korjausta.
- 30.8. ylisiirtoa.
- 1.9 Isohaaran kalatien pyyntilaitteen viritystä.
- 2.9. laskuri resetoitu.
- 6.9. ylisiirtoa
- 7.9. Vallitunsaaren pyyntilaitteen sihti ylös.
- 8.9. Vallitunsaaren pyyntilaitteen sihti rikkoutunut.
- 11.9. Vallitunsaaren kalatien pyyntilaitteen nostovaijerien viritystä.
- 19.9. ylisiirtoa.
- 29.9. Isohaaran kalatie suljettiin.
- 2.10. Vallitunsaaren kalatien sihti ylös (vapaa nousumahdollisuus)
- 3.10 ylisiirtoa.
- 4.10. Vallitunsaaren kalatie suljettiin.
- 5.10 lähtien kalateiden talvikuntoon laittoa.
- 10.6 – 5.10 Vallitunsaaren kalatien 4 – turbiinivirrassa esiintyvien kalojen seuranta.

Kalateiden pyyntilaitteista tapahtuva pyynti toteutettiin 27.6.- 7.9. Isohaaran kalatien pyyntilaitte oli käytössä lähes koko kesän, mutta siitä ei saatu mainittavaa saalista Nuottausta toteutettiin alkukaudesta lähes päivittäin ja loppukaudesta viikoittain ilman mainittavaa tulosta (15 kalaa):

KALATEIDEN TOIMINNAN SEURANTA

Kalateiden laskureiden seuranta toteutettiin 17.6.- 4.10.2022 välisenä aikana. Havaintojen minimimittana pidettiin 25 cm. Havainnot selkeästi edestakaisin uivista pienistä 30 – 35 cm taimenista sekä kirjolohista on karsittu pois. (LIITE 1. Simsonarin raportti aiheesta) Koko nousukauden ajan toteutetussa Vallitunsaaren kalatien 4-turbiinivirtojen seurannassa ei lohia tai taimenia tavattu kuin heinäkuun alkupuoliskolla kahtena päivänä, silloin turbiinivirrassa havaittiin 2 lohta ja taimen.

Vallitunsaaren kalatien pyyntilaite

VALLITUNSAAREN KALATIE

Merilohi	90 kpl
Meritaimen	207 kpl
<u>Kirjolohi</u>	<u>9 kpl</u>
Yht	306 kpl

Valtaosa kaloista muodostui kokoluokaltaan 45 – 64 cm pituisista kaloista (122 kpl). Kaloista 65 – 84 cm mittaisia kaloja oli n. 41 kpl.

Lohilla n 67 % oli rasvaevä ja taimenilla n. 12 %.

ISOHAARAN KALATIE

Merilohi	51 kpl
Meritaimen	68 kpl
Kirjolohi	44 kpl
<u>Muut kalat</u>	<u>35 kpl</u>
Yht	198 kpl

Kaloista valtaosa muodostui kokoluokalta 45 – 64 cm pituisista yksilöistä. Yli 65 cm mittaisia kaloja oli ainoastaan yksi kappale.

Lohilla n. 16 % oli rasvaevä ja taimenilla 32 %.

Hankkeen tautitarkkailun toteutusperiaate

Näytteenotto käynnistettiin lähes välittömästi kalateiden aukaisun aikaan. Tutkittavaksi toimitettaisiin sellaiset yksilöt, jotka pyydetäisiin samalta alueelta kuin siirrettävät kalat ja joita ei ollut tarkoituksenmukaista muuten siirtää (esim. pyynnissä vioittuneet yksilöt). Kyseiset kriteerit täyttyvät myös kalatiestä kiinniotetuilla kaloilla. Jokaisesta näytekalaerästä laadittiin lähete ennen näytteiden toimitusta Ruokaviraston Oulun toimipisteeseen.

Näytekalojen keräys:

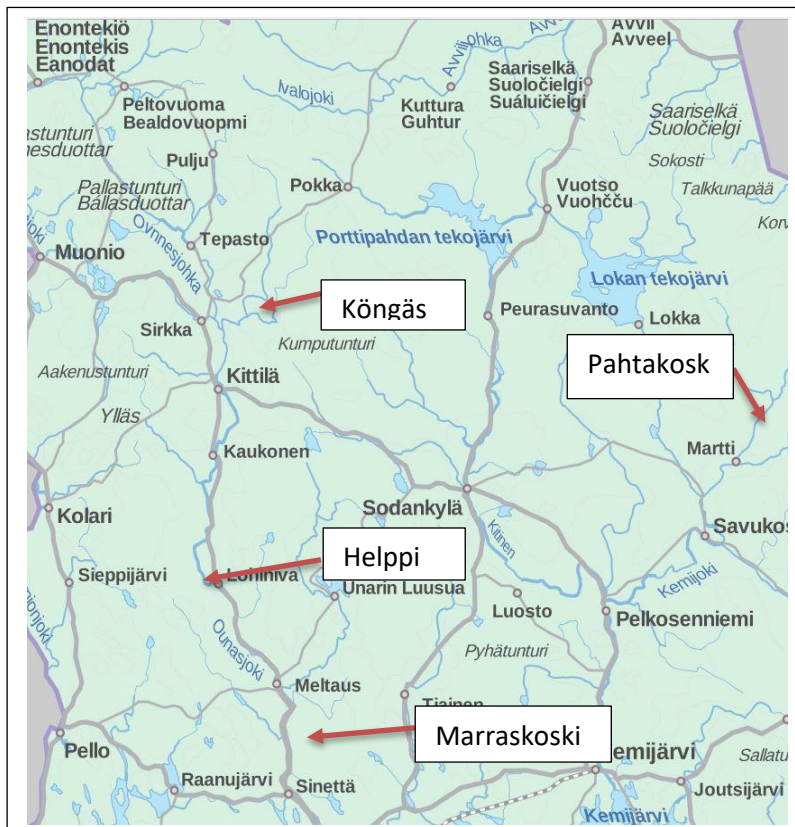
- 22.6.	8 kpl meritaimenta	
- 8.7.	8 kpl meritaimenta,	1 merilohti
- 15.7.	1 meritaimen,	3 merilohta
- 22.7.	1 meritaimen,	2 merilohta
- 26.9.	4 meritaimenta	
- 4.10.	16 meritaimenta,	2 merilohta
YHT: 38 meritaimenta		8 merilohta

Kalateistä pyydytetyt ja nousseet kalat

Vallitunsaaren kalatie	306 kpl
Isohaaran kalatie	198 kpl
Ylisiirretyt kalat	111 kpl
Tautitarkkailuun pyydytetyt kalat	46 kpl
KAIKKI YHT:	661 kpl

YLISIIRTOJEN TOTEUTUS

Ylisiirrettävien kalojen pyynti toteutettiin kalateiden pyyntilaitteiden sekä Isohaaran voimalaitoksen ns. lippolavalta toteutetun nuottauksen avulla. Nuottaus Isohaaran vanhalla voimalaitoksella käynnistettiin elokuun 15. pv, kun kalojen suomupeitteen ns. nahoittuminen oli jo käynnistynyt. Saalista nuottauksen saaliina saatiin 16,17,18.8 pyynnistä n. 15 kalaa. Vaikka pyyntiä jatkettiin lähes kauden loppuun, ei nuottaus tuottanut saalista. Merkillepantavaa oli, että myös muita kaloja ei saaliiksi saatu (Kirjolohi, Kuha, Siika).

Vuoden 2022 siirtokalojen istutuskohteet

Kaikille siirrettäville kaloille suoritettiin eläinlääkärin silmämääräinen tarkastus (Tervolan eläinlääkäri) ja osa kaloista toimitettiin toiminnalle asetetun ns. tautitarkkailun vuoksi Oulun Ruokaviraston toimipisteeseen tutkittavaksi (46 kpl).

Näytekalojen pyynti kalateiltä käynnistettiin 20.6.

Kemi/Ounasjoen vuoden 2022 ylisiirtokohteet

Isohaaran kalatie

Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
60	cm		65		65
					50
			65		
					65
					65
					60
Vallitunsaaren kalatie					
Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
60		65			50
		65			
YHT:	3	1	2		6 kpl

26.7. Siirtopaikka MARRASKOSKI 12 KPL

PYYNTIPAikka: Isohaaran kalatie

Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
60					
		65			
		60			

Vallitunsaaren kalatie

Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
66					55 rasvaevä on
					60
					55
					55
					55
					50
					50
					50
					50
YHT:	3	1			9 kpl

5.8.Siirtopaikka MARRASKOSKI 13 KPL

PYYNTIPAikka Vallitunsaaren kalatie

Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
60					55
					45
					50
		60			50
		65			50
		55 rasvae.			50

Isohaaran kalatie

Taimen	naaras	uros	Lohi	naaras	uros
60					110 rasvaevä on
		65			60 rasvaevä
			90		60
					55
YHT:	6		1		10

16.8. Siirtopaikka Savukosken PAHTAKOSKI 17 KPL

Helpin istutuspaikka

PYYNTIPAIKKA

Vallitunsaaren kalatie

Taimen naaras uros	Lohi naaras	uros
65 cm		
Nuotta / Isohaara		50 cm
		50
		50
		55
	85	
		60
		65
YHT:	1	6

18.8.Siirtopaikka HELPPI 8 kpl

PYYNTIPAIKKA

Vallitunsaarem ka.

Taimen naaras uros	Lohi naaras	uros
	80 cm	50 cm

Isohaara nuottaus

Taimen naaras uros	Lohi naaras	uros
		55 cm
65 cm		55
		75
		50
YHT:	1	5 KPL

20.8. Siirtopaikka HELPPI 7 KP

PYYNTIPAIKKA**Vallitunsaaren ka.**

Taimen naaras uros		Lohi naaras	uros
			65 cm
			50
			50
Isohaara Nuottaus			
		85	60
			55
YHT:		1	5

30.8. Siirtopaikka HELPPI 6 KPL**PYYNTIPAIKKA****Vallitunsaaren kalatie**

Taimen naaras uros		Lohi naaras	uros
	65cm		60 cm
	65 cm		60
			50
			60
YHT:	1	1	4

6.9 Siirto HELPPI 6 KPL**PYYNTIPAIKKA****Vallitunsaaren kalatie**

Taimen naaras uros		Lohi naaras	uros
	60 cm		
	50 cm		
	55		
	65		55 cm
	50		60
			50
			55
		75	
YHT:	4	1	4

14.9 Siirtopaikka Savukosken PAHTAKOSKI 10 KPL**PYYNTIPAIKKA****Vallitunsaaren kalatie**

Taimen naaras uros		Lohi naaras	uros
			60 cm
			80 cm
			50
			50
			60
			60
			60 R
			60
			45
YHT:	7	1	1

22.9 Siirtopaikka HELPPI 9 KPL

PYYNTIPAIKKA**Vallitunsaaren kalatie**

Taimen naaras uros		Lohi naaras uros	
	65 cm		90 cm
70			
60			
50			
60			
	65		
60			
60			
	60		
60			
	65		
YHT:	7	4	1

27.9 Siirtopaikka Savukosken PAHTAKOSKI 12**PYYNTIPAIKKA****Vallitunsaaren kalatie**

Taimen naaras uros		Lohi naaras uros	
	60 cm		
	65 cm		
45			
65			
65			55 cm
60			
60			
60			
65			
65			
YHT:	9	1	1

3.10 Siirtopaikka Kittilän KÖNGÄS 11 KPL

Koko nousukauden aikana kaloja siirrettiin yhteensä 111 kpl. Kaloista n. 53 % muodostui lohesta ja n. 47 % taimenista. Lohista n 15 % oli naaraista ja n. 85 % uroksia. Taimenilla vastaavat luvut muodostuivat seuraaviksi: taimenista n. 81 % muodostui naaraista ja n. 19 % uroksista.

Kaloista n.13,5 % kalastettiin nuotalla ja Isohaaran kalatien pyyntilaitteesta pyydystettiin siirtokaloista n.16 %. Vallitunsaaren kalatien pyyntilaitteesta pyydystettiin kaikista ylisiirretyistä kaloista n. 70 %. Siirretyillä kaloilla rasvaevä oli ainoastaan yksittäisillä yksilöillä.

Kalateiden sekä ylissiirtohankkeen tautitarkkailuun pyydystettiin lähinnä Vallitunsaaren kalatiestä yhteensä 46 näytekaloa.

HANKKEEN HYVÄKSYTYT KUSTANNUKSET YHT:

Ylisiirrot 2022

- Pyynti / siirto n.25 448€
- vetoauton vuokra n. 19 800 km siirtokustannukset n.20 000€
- kalatautinäytteet n. 2 500€
- Kaluston kunnossapito n. 3 500€
- Kalatieseuranta n. 10 000€ (vuokrat, kirjanp, puhelin, osto.p.)

YHT:61 448 €

RAHOITUS

Anottava rahoitus MMM- Nousuohjelma 50% 30 724 €

Lohijokitiimi / hankkeen muut rahoittajat 50% 30 724 €

YHT: 61 448 € sis alv.

TOTEUTUNEET KUSTANNUKSET

- Pyynti / siirto henkilöstökulut, vuokrat	29 371,89 €
- vetoauton vuokra	7 044,68 €
- kalatautinäytteet	1 033,70 €
- Kaluston kunnossapito	2 051,97 €
- Kalatieseuranta n.	3 492,57 €
YHT:	42 994,81 €

RAHOITUS

Anottava rahoitus MMM- Nousuohjelma 50% 21 497,41 €

Lohijokitiimi / Enso Group Oy

(Luonnonhoito-ohjelma) 50% 21 497,41 €

YHT: 42 994,81 € sis alv.

(Lohijokitiimi= Ounasjoen ja Yli-Kemijoen kalatalousalueet, Pelkosenniemen ja Savukosken kunta sekä Kemijärven kaupunki.)

YHTEENVETO

Koko kalateiden olemassaolon aikana ei vastaavaan tilanteeseen ole törmätty missä kaloja esiintyy todella niukasti niin Kemijokisuun n. 4 kilometrin jokiosuudella ja näin ollen myös kalateissä.

Käytännössä tämä näkyi mm. Kaakamoniemen ja Perämeren pohjukan rysäpyynnin normaalia aikaisempaan pyynnin lopettamisena. Myös kalateiden alapuolisen vesialueen verkkokalastus oli todella vähäistä samoin kuin ko. alueen vapakalastus. Myös nahkiaisen yliiirtopyynti keskeytettiin kesken pyyntikauden. Kutusiian mädinhankinta pyynnissä havaittiin myös vähäinen saalismäärä aiempiin vuosiin verrattaessa.

Alueen "rokastajat" kävivät myös toteamassa tilanteen eikä kyseisestä toiminnasta vuonna 2022 muodostunut alueelle ongelmaa.

Perämeren pohjukan rysäkalastajien kanssa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi, että alkukaudesta mereltä kalaa saatiin, mutta jo heinäkuun puolenvälin jälkeen saaliit vähenivät. Kalojen vähyys ko. ajankohtana ennakoivat myös yliiirroille ongelmia, mikä varmistuikin heti elokuun puolenvälin jälkeen, kun yliiirtopyynti käynnistyi. Koko nousukauden aikana nuotalla saatiin ainoastaan 15 vaelluskalaa, mikä normaali kesänä olisi saatu yhdellä vedolla.

Vallitunsaaren voimalaitoksen 4-turbiinin seurannassa koko kesän aikana havaittiin ainoastaan yksittäisinä päivinä 2-4 kalaa kun normaalivuosina kaloja havainnoidaan päivittäin turbiinivirrassa useita kymmeniä.

Kyseiseen ongelmaan on ilmeisesti useita eri syitä, syönnösalueen mahdolliset ongelmat sekä alueen runsaat hyljekannat ja hylkeiden hakeutuminen myös voimalaitosten turbiinivirtojen tuntumaan. Mätisiian pyynnin yhteydessä tavattiin Kemijokisuun jokiosuudella yhden päivän aikana yhteensä 7 hyljettä. (suullinen tiedonanto Juntunen)

Vuonna 2022 Isohaaran voimalaitosten katkokäyttö käynnistyi jo ennen juhannusta eli käytännössä parhaaseen lohen nousu-aikaan. Voimalaitosten käytönseurannassa havaittiin, että voimalaitokset suljettiin yleensä n. kello 24:00 aikoina ja käynnistettiin kello 7- 8:00 aikaan. Tarkkaa aikaa katkoksissa tapahtuneista muutoksista vuodelta 2022 emme tiedä, koska hankkeelle ei edellisistä vuosista poiketen luovutettu voimalaitosten käyttöraportteja.

Näkemyksemme mukaan katkokäytön vaikutuksesta kalojen hakeutuminen Kemijokeen vaikeutuu ja kalat, jotka ovat löytäneet joen palaavat voimalaitosten alapuolisilta vesialueilta katkokosten aikana takaisin merialueelle. Kyseisen käyttäytymisen vuoksi myös hylkeiden aiheuttama hävikki kasvaa, samoin lisääntyy Kemijokeen hakeutuvien lohien ja taimenten harhautumisriski viereiseen Torniojokeen, kun Kemijoesta ei virtaa vettä.

Huomioida myös tulee, että huomattava osa Kemijoen velvoitelohista tuotetaan lijoen patoamisen aikaan perustettua emokalaparvea hyödyntäen.

Kalatie aukaistiin nousukaudella 2022 Isohaaran kalatie 10.6. ja Vallitunsaaren kalatie 13.6. Kalatie suljettiin Isohaaran kalatie 29.9. ja Vallitunsaaren kalatie 4.10. Toimintakauden 2011 aikana kaloja nousi kalateiden kautta patoaltaalle yhteensä 504 kpl. Kaloista 306 kpl nousi Vallitunsaaren ja 198 kpl Isohaaran kalatien kautta.

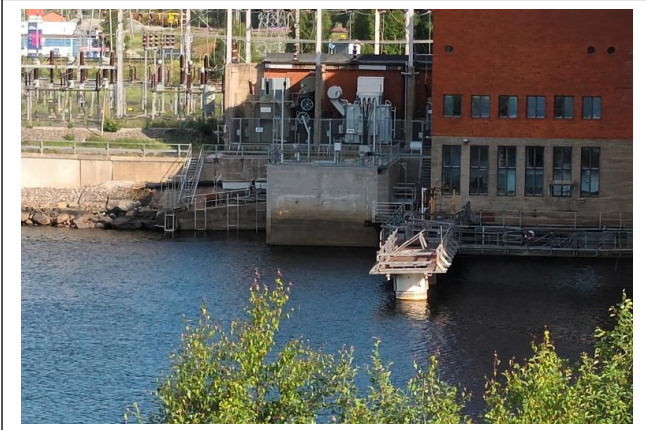
Kalatautitarkkailuun kaloja pyydystettiin Vallitunsaaren kalatiestä yhteensä 46 kpl. Kaloista 38 kpl oli meritaimenia ja 8 kpl merilohia.

Yliiirtoihin lohia ja taimenia saatiin pyydystettyä yhteensä 111 kalaa. Kaloista n. 53 % muodostui lohesta ja n. 47 % taimenista. Lohista n. 15 % oli naaraita ja n. 85 % uroksia. Taimenilla vastaavat luvut muodostuivat seuraaviksi: taimenista n. 81 % muodostui naaraista ja n. 19 % uroksista.

Yhteensä kalateistä nousseet ja pyydystetyt kalat:

Vallitunsaaren kalatie	306 kpl
Isohaaran kalatie	198 kpl
Ylisiirretyt kalat	111 kpl
Tautitarkkailuun pyydetyt kalat	46 kpl
KAIKKI YHT:	661 kpl

Tulos on heikko, mutta edellä esitetyt riskitekijät olivat osittain huomioitu jo hankkeesta laaditussa rahoitus- ja projektisuunnitelmassa.

Isohaaran kalatiet / katkokäyttö

Näkemyksemme mukaan voimalaitosten katkokäytöllä on merkittävä vaikutus kalojen hakeutumisessa Kemijokeen ja viime kädessä kalateihin, se lisää loogisesti varsinkin "velvoiteistutettujen lohien" harhautumisriskiä Torniojokeen. Olettamuksemme mukaan on myös selvää, että voimalaitosten juoksutuskatoksilla on negatiivinen vaikutus Ounas- ja Kemijoelta merivaellukselle pyrkivien vaelluspoikasten selviytymiseen, koska katkosten aikana vaellus keskeytyy ja näin ollen myös petokalahävikki patoaltailla kasvaa, samoin käy turbiinihävikin suhteen.

JATKOTOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- Voimayhtiöt ovat esittäneet näkemyksensä, että kalateihin nousseet rasvaevälliset lohet ovat Torniojoen eksykkilohia. Asian selvittämiseksi halutaan käynnistää neuvottelut Luonnonvarakeskuksen kanssa ylisiirrettävien kalojen geeninäytteiden hankinnasta sekä syntyvistä kustannuksista.

- Lisäksi toivotaan neuvotteluja PVO Vesivoima Oy:n ja Kemijoki Oy:n kanssa katkokäytön toteuttamiseen liittyvistä ongelmista sekä kalateiden toimintaa edistävästä vuorokausisäännöstelystä (katkokäytöstä).

- Eri yhteyksissä on käynyt ilmi Kemi- ja Ounasjoen sivujokien taimenkantojen tilasta seuraavaa: Kannat ovat vähälukuisia, niiden elinkyky on heikentynyt mm. "sisäsiittoisuuden" seurauksena.

Haluamme käynnistää ylisiirtohankkeen suunnittelu yhteistyössä Luken ja Lapin Ely-keskuksen kanssa. Hankkeen painopiste keskittyy taimeneen ja edellä esitettyjen ongelmien ratkaisuun mahdollisesti taimenten ylisiirtojen avulla.

- Mätisiian pyynnin yhteydessä syksyllä 2022 tavattiin pyyntialueelta yhtä aikaa n.7 hyljettä. Näkemyksemme mukaan alueelle tulisikin asentaa hyljekarkoittimet. Esimerkiksi voimayhtiöiden toteuttamana.

- Jotta Kemijoki ja Torniojoki voisivat tulevaisuudessa mahdollisen luonnonkatastrofin uhatessa lohikantoja toimia toistensa ”geenipankkina”, tulisi harkita Kemijoen lohen istutusveloitteen hoidossa yhtiöiden luopumista li-jokisen emokalaparven käytöstä ja siirtyä käyttämään ainoastaan Torniojoen lohta. Tämä toimenpide vähentäisi myös Kemijoen katkokäytön aikaisen mahdollisen harhautumisriskin kasvun vaikutuksia Torniojoen lohen geneettiseen perimään.

- Kemi-Ounasjoen vaelluskalojen ylisiirtojen ja elvytystoiminnan turvaamiseksi tulisi käynnistää yhdistyksen ja kalatalousviranomaisen väliset neuvottelut Kemijokisuun ja jokiosuuden lohen ja taimenen pyyntirajoitusten toteuttamisesta.

Keminmaassa 2.11.2022

Jyrki Kehus
Puheenjohtaja

Jukka Viitala
Toiminnanohjaaja

